

СЪСТОЯНИЕ НА РАМКАТА ЗА МЕЖДУКУЛТУРНА ГРАМОТНОСТ И КОМПЕТЕНТНОСТ

Версия .2

Съдържание:

I.	Въведение	<u>02</u>
II.	Национални перспективи и препоръки	<u>03</u>
III.	Теоретични основи	<u>07</u>
IV.	Принципи на интеркултурността	<u>14</u>
V.	Измерения на идентичността	<u>17</u>
VI.	Межкултурни компетентности	<u>21</u>
VII.	Антирасистско поведение	<u>24</u>
VIII.	Заклучения	<u>32</u>
IX.	Източници	<u>34</u>

Co-funded by
the European Union

Финансира се от Европейския съюз. Изразените възгледи и мнения обаче са единствено на автора(ите) и не отразяват непременно тези на Европейския съюз или на Изпълнителната агенция за образование и култура (EACEA). Нито Европейският съюз, нито EACEA могат да бъдат държани отговорни за тях.

I. Въведение

В свят, който става все по-взаимосвързан и разнообразен, развиването на межкултурни компетентности е не просто ценно умение, но и задължително условие за днешните младежи. Тази рамка дава на младите хора знания и умения да се ориентират и да допринасят за развитието на един межкултурен свят. Като навлиза в дълбините на межкултурността, тази рамка има за цел да предостави изчерпателно ръководство за младежите, насърчаващо разбирането и активното участие в принципите и практиките, залегнали в основата на приобщаващите общества.

Чрез разглеждане и изследване на държавите от консорциума и нивото на наличната межкултурна грамотност проектът STOP-RACISM разглежда многостранните измерения на межкултурността, като цели да се справи с тънкостите на скритите предразсъдъци, социалното изключване и предразсъдъците, които продължават да съществуват в нашите общества. През призмата на този проект ние представяме рамка, която не само определя теоретичните основи, но и ги превръща в осезаеми умения и компетенции, пригодени за младежите.

Освен това е изключително важно да се признае динамичният характер на межкултурното разбиране. Тази рамка надхвърля статичните дефиниции, като признава развиващия се пейзаж на идентичността, разнообразието и приобщаването. Основавайки се на констатациите от резултатите от националните доклади, тя предлага пътна карта за развиване на межкултурни компетентности, като дава възможност на младежите да станат активни участници в създаването на приобщаващи общества.

Тази рамка за компетентности е съвкупност от работата, извършена от консорциума на проекта STOP-RACISM за създаване на нова рамка за компетентности в областта на межкултурното общуване за младите хора, така че те да могат да се учат от нейните умения как да развиват толерантност, уважение към многообразието и недискриминация.

Какво е межкултурност/межкултурен диалог?

Межкултурният диалог е открит и изпълнен с уважение обмен на мнения между лица и групи с различен етнически, културен, религиозен и езиков произход и наследство, основан на взаимно разбиране и уважение (Съвет на Европа, май 2008 г.). Межкултурността е способността да се включат тези ценности във всички аспекти на обмена между различните култури. Концепцията се отнася до егалитарния обмен и комуникационните отношения между културни групи, които се различават по критерии като етническа принадлежност, религия, анализ или националност, наред с други (IGI Global, 2021).

Какво представляват межкултурните компетентности и защо са важни? Най-общо казано, межкултурните компетентности са способността за ефективно общуване и подходящо поведение в различни межкултурни среди (J. M. Bennett, 2009). За да бъдем в състояние да направим това, е важно да сме наясно със своята културна идентичност, за да разберем по-добре своята позиция

при участие в межкултурни ситуации. Межкултурните компетентности са най-главните умения, които трябва да се притежават в един непрекъснато по-глобализиран свят (Jensen, 2018).

Каква е настоящата ситуация в межкултурния контекст в страните партньори по проекта?

За да се оцени текущото положение в страните от консорциума, за всяка страна бяха проведени отделни проучвания на национално ниво и проучвания на място. Документалното проучване беше направено, за да се установи как всяка страна определя конкретни ключови думи и фрази, които трябва да се знаят, последвано от анализ на доклади, научни статии и ангажиране на експерти по въпросите на интеркултурността. Проучването на терен беше извършено чрез създаване на въпросник, насочен към младежи, за да се съберат данни за това как нашата целева група възприема межкултурността и доколко е наясно с термина "межкултурна грамотност" и какво включва той.

Въз основа на данните, събрани от всяка страна партньор, става ясно, че всички страни от консорциума трябва да създадат тази рамка. Проучването на терен показва, че убежденията на много млади хора противоречат на това, което показаха кабинетните проучвания, като много от тях не са наясно с проблемите в техните страни. Освен това, въз основа на докладите на ЕКРН и други органи, които работят с мигранти, расизъм и права на човека, в много от страните от консорциума или липсват специфични сектори, или има такива, но те не са толкова функционални, колкото би трябвало да бъдат.

II. Национални перспективи и препоръки

По време на подготовителните етапи на проекта нашият консорциум имаше за задача да проведе проучване на национално ниво, за да оцени състоянието на младежкия сектор в страната, що се отнася до информираността по въпросите на межкултурността, расизма и дискриминацията. Проучването на документи беше извършено под формата на проучване на актуални доклади, научни списания и статии за текущото състояние на всяка от страните, докато за проучването на място бяха подготвени въпросници, адресирани до младите хора, като всеки партньор от консорциума получи мнения от поне 30 млади хора за интеркултурността, мнението им за етапа, на който се намира страната им по въпросите на расизма и приобщаването. Тези действия позволиха на партньорите да придобият вид перспектива и някои препоръки от национална гледна точка, които ще бъдат обобщени по-долу.

ДАНИЯ

Проучването на място и документалното проучване показват, че макар да има инициативи и проекти за борба с дискриминацията и расизма в Дания, те все още са значителен проблем, като расизмът съществува в индивидуални, структурни и институционални форми.

Co-funded by
the European Union

Финансира се от Европейския съюз. Изразените възгледи и мнения обаче са единствено на автора(ите) и не отразяват непременно тези на Европейския съюз или на Изпълнителната агенция за образование и култура (EACEA). Нито Европейският съюз, нито EACEA могат да бъдат държани отговорни за тях.

Индивидуалният акт на расизъм се възприема като нецивилизован и не е нещо, до което средният датчанин би стигнал. В Дания съществува публичен дискурс, според който структурен расизъм или дискриминация не са налице - "Тук няма расизъм". Расизмът обаче може да съществува под форми, които не се признават за такива, поради което не се обсъждат. В датските медии, учебници, псалтири и т.н. представянето на малцинствата често е негативно и стереотипно. Това се наблюдава в датския език, където никога не би се говорило за даден човек като за датчанин, ако той не е бял - дори ако семейството му живее в страната от четири поколения. Структурният расизъм често е скрит и се е развивал в продължение на дълъг период от време, поради което за повечето датчани той ще изглежда напълно нормален и няма да е дискриминационен или расистки. Няколко законодателни акта, напр. правилото за 24-годишните и "пакетът за гетата", са примери за институционализиран расизъм в Дания.

Правилото за 24-годишна възраст например е създадено като средство за ограничаване на "събирането на съпрузи" в Дания. Това се постига с помощта на набор от изисквания, общи за двамата съпрузи, като съпругът чужденец трябва да докаже, че привързаността му към Дания е по-голяма от тази към родната му страна, за да може да мигрира в нея. От друга страна, "политиката на гетата", известна също като "политика на паралелното общество", класифицира имигрантите в "западни" и "незападни" групи като форма на сегрегация.

43 % от младите хора, отговорили на въпросниците, са заявили, че са се сблъскали с расизъм или спрямо себе си, или спрямо други хора. Въпросът не ни казва дали става въпрос само за индивидуален расизъм или се отнася и за опита на респондентите със структурен расизъм. Съществува общ консенсус, че межкултурните компетентности са важни за намаляване на дискриминацията и расизма. Те съобщават за липса на познания за межкултурността, а няколко респонденти призовават межкултурните компетентности да бъдат част от тяхното образование.

КИПЪР

Въз основа на докладите, научните статии и изследователските трудове, които бяха анализирани в настоящия доклад, става ясно, че Кипър има остра нужда от подобряване на своите рамки и политики, когато става въпрос за расизъм, дискриминация и межкултурна интеграция. Въпреки че официално съществуват агенции и политики, които са натоварени да наблюдават и да се справят с тези въпроси, когато става въпрос за реалната практика, има различни ограничения, които трябва да бъдат преодоляни.

Фокусирайки се върху доклада на ЕКРН, настоящото отношение към мигрантите и децата мигранти, начинът, по който полицията се възприема като нещо, от което мигрантите трябва да се страхуват, допринасят за проблема с недостатъчното докладване, злоупотребата с наличните ресурси и маргинализирането на мигрантите и бежанците.

Co-funded by
the European Union

Финансира се от Европейския съюз. Изразените възгледи и мнения обаче са единствено на автора(ите) и не отразяват непременно тези на Европейския съюз или на Изпълнителната агенция за образование и култура (EACEA). Нито Европейският съюз, нито EACEA могат да бъдат държани отговорни за тях.

Като цяло разбирането на повечето участници в анкетата е широко, когато става въпрос за това какво означава межкултурна грамотност, като само няколко души съобщават, че не разбират какво е това, а няколко имат по-добро разбиране на термина. Почти всички участници обаче смятат, че Кипър има недостатъци, като мнозина цитират миграционния проблем, който страната има с притока на икономически мигранти, кандидати за убежище и бежанци, като правителството и обществените организации нямат реален принос към въпроса, следвайки по-повърхностни решения на проблема. Ето защо много от предложенията са насочени към реабилитирането на тези институции, за да се задълбочи темата.

БЪЛГАРИЯ

След проведените от тях проучвания на място и в кабинета, България също стигна до заключението, че се нуждае от преоценка на позицията си по отношение на расизма и дискриминацията, като насърчава межкултурните въпроси. Въпреки че официално съществуват агенции и някои политики, които са натоварени с наблюдението и решаването на тези въпроси, когато става въпрос за реалната практика, има различни ограничения, които трябва да бъдат преодоляни.

Анализът на теренното проучване показва, че група респонденти на възраст предимно 18-29 години с различен професионален опит като цяло са единодушни по отношение на първите три раздела (въпросите от линейната скала), с няколко различни мнения. Въпреки че нито един от анкетираните не принадлежи към етническо малцинство, около 30 % от респондентите са се сблъскали с расизъм пряко или като свидетели на такъв.

Разбирането на повечето участници е широко, когато става въпрос за това какво означава межкултурна грамотност, като само няколко от тях съобщават, че не разбират какво е това, а някои разбират по-добре този термин. Почти всички участници обаче смятат, че България има недостатъци, като мнозина от тях цитират миграционния проблем на България, който страната има с притока на икономически мигранти, кандидати за убежище и бежанци, като правителството и обществените организации нямат реален принос по въпроса, следвайки по-повърхностни решения на проблема. Ето защо много от предложенията са насочени към реабилитирането на тези институции, за да се задълбочи темата. Отговорите на много от участниците отразяват това, което беше установено по време на частта от доклада, посветена на кабинетното проучване, а именно, че макар България да е предприела/предприема действия в посока насърчаване на межкултурните компетентности, както и на интеграцията на мигрантите, в много случаи тези действия са само повърхностни и липсват каквито и да било значими данни.

ПОРТУГАЛИЯ

Изследването на Португалия подчертава наличието на показатели за дискриминация в националния контекст. Като цяло участниците възприемат Португалия като страна, която нито

насърчава идеологията на межкултурното сътрудничество, нито се бори с нея. Въпреки че Португалия наказва дискриминацията по отношение на раса, цвят на кожата, етническа принадлежност, национален произход и родословие, само малък процент от тях пристъпват към процедури за налагане на санкции и само няколко завършват с глоби или присъди. Това разкрива неефективността на нашето законодателство по отношение на борбата с дискриминационните действия. Нещо повече, законодателството се прилага чрез тълкуване на жалбите като изолирани инциденти, без да се разглеждат, следователно, институционализираният расизъм или други форми на дискриминация. Така се запазват отношенията на власт, които увековечават дискриминацията. Освен това, по броя на архивирани дела, неефективността на нашето законодателство се отразява и на броя на жалбите, получени от граждански организации, и на тези, получени от компетентните органи в Португалия. Всъщност правната подкрепа е една от най-консенсусните мерки, споменати от нашите участници в подкрепа на жертвите на расизъм.

Резултатите от португалското проучване подчертават необходимостта от повече усилия в тази област, като участниците подкрепят насърчаването на контактите и взаимодействието между различните култури като съществени за обществото, тъй като социалните стереотипи и предразсъдъци, липсата на знания и съпричастност са трите основни пречки, които се посочват пред толерантното и уважително поведение към други етноси и националности. Повече кампании за повишаване на осведомеността, представяне на различните култури в различни среди и сектори и програми за межкултурно обучение бяха факторите, посочени от нашите участници, за насърчаване на межкултурното образование и сътрудничество и идеологията "ние" срещу "нас" и "тях".

ГЪРЦИЯ

Проучванията на бюро и на терен в Гърция се съсредоточиха върху гръцкия план за действие, който е в сила от 2020 г. насам, като същевременно отразиха отговорите, дадени от младите хора в техните въпросници, че се нуждаят от допълнително обучение по межкултурни въпроси, както и от структурни промени в правителствените сектори.

"ГРЪЦКИ ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ СРЕЩУ РАСИЗМА И НАСИЛИЕТО" (Министерство на правосъдието на Република Гърция, 2020 г.)

Този план е определен като добра практика от консорциума. Националният съвет за борба с расизма и нетолерантността (НСБНТ) в Гърция има за основна цел да предотвратява расизма и нетолерантността, като разработва политики, контролира прилагането на законите и създава Национален план за действие срещу расизма и нетолерантността (НПДРНТ). НПРИ за периода 2020-2023 г. представлява значителна стъпка към справяне с неотложните предизвикателства и дискриминацията в страната. Това бе отразено и във въпросниците, попълнени от гръцките младежи, които показват, че те са наясно с проблемите, които понастоящем са налице в Гърция.

Финансира се от Европейския съюз. Изразените възгледи и мнения обаче са единствено на автора(ите) и не отразяват непременно тези на Европейския съюз или на Изпълнителната агенция за образование и култура (EACEA). Нито Европейският съюз, нито EACEA могат да бъдат държани отговорни за тях.

В основата на плана е поставен специален акцент върху образованието като средство за борба със стереотипите, дискриминацията и расисткото насилие. Той се стреми да се бори с дискриминацията в рамките на образователната система и предлага действия за насърчаване на взаимното разбирателство и толерантността между учениците, учителите и образователните институции. Освен това НПДИ предвижда всеобхватни програми за обучение на учители по въпросите на правата на човека, за да снабди преподавателите с необходимите инструменти за създаване на приобщаваща и уважителна учебна среда.

NAPRI дори отива по-далеч в насърчаването на препоръки към държавата Гърция, с цялостен набор от стратегии и действия, които да бъдат приложени в различни правителствени отдели и институции. Сред тях са: Министерството на правосъдието и съдебните власти, Министерството на здравеопазването и медицинските асоциации, Министерството на имиграцията и убежището, Министерството на образованието и религиозните въпроси, Министерството на труда и социалните въпроси, Министерството на инфраструктурата и транспорта, както и Генералният секретариат за информация и комуникации. Тези стратегии имат за цел да се борят с расистките престъпления, да насърчават равенството, да защитават жертвите и да насърчават социалното сближаване.

Тези препоръки отразяват въпросите, повдигнати по време на проучването, което Гърция проведе, както и отговорите, дадени от младите хора по време на попълването на въпросниците.

Заклучения

Във всички страни, участващи в проекта, има нужда от по-адекватни политики, стратегии и планове за действие. Обществата трябва да получат силни антирасистки кампании, обучения, редовни съвместни събития, социално - здравни и образователни грижи за хората с различен културен произход, за да се изгради по-голямо уважение към човешките права и да се намали речта на омразата. Примерите за гръцките мерки могат да се използват като добри практики за препоръки към други държавни институции в други държави. Обучението и разработването на образователни ресурси биха могли да помогнат много за взаимното опознаване и за преодоляване на повечето от съществуващите предразсъдъци и омраза.

И накрая, въз основа на нашите констатации решихме да се съсредоточим върху следните раздели в нашата рамка на компетенциите, като определим знанията, върху които хората биха могли да изградят основа за насърчаване на межкултурността.

III. Теоретични основи

Когато изграждате межкултурни умения, езикът е един от най-важните ви инструменти. Разбирането на начина на говорене и на конкретните ключови думи, свързани с дискриминацията и межкултурността, помага на човек да стане по-наясно и с настоящите проблеми в света.

Поради тази причина е важно да сте наясно поне с думите и техните определения, представени по-долу:

Финансира се от Европейския съюз. Изразените възгледи и мнения обаче са единствено на автора(ите) и не отразяват непременно тези на Европейския съюз или на Изпълнителната агенция за образование и култура (EACEA). Нито Европейският съюз, нито EACEA могат да бъдат държани отговорни за тях.

Межкултурна грамотност

Межкултурната грамотност е от съществено значение за ефективното ориентиране на хората в различна културна среда. Тя надхвърля основната културна осведоменост и включва по-задълбочено разбиране на различните култури, включително техните ценности, вярвания, обичаи и стилове на общуване. Межкултурната грамотност дава възможност на хората да общуват и да си сътрудничат с уважение, като преодоляват културните различия и насърчават смислените межкултурни взаимодействия. Тя се отнася до това как или по какъв начин да се работи с хора с бежански произход и да се обръщат към тях. Тя спомага за насърчаване на емпатията, културната чувствителност и способността за адаптиране към различни културни контексти.

Межкултурно сътрудничество

Той набляга на сътрудничеството и взаимодействието между лица или групи от различни културни среди. То включва съвместна работа и споделяне на знания, ресурси и опит за постигане на общи цели. Межкултурното сътрудничество има за цел да насърчи взаимното разбиране, уважението и положителните взаимоотношения между културите. То признава, че като използват силните страни и разнообразието на различните култури, обществата могат да се справят с общите предизвикателства, да насърчават социалното сближаване и да изградят приобщаващи общности.

Межкултурна комуникация

Накратко, межкултурната комуникация създава смисъл между културите (Bennett, n.d.). Межкултурната комуникация съдържа множество компоненти: мотивация, съзнателност, когнитивна гъвкавост и толерантност към несигурността. Мотивацията се отнася до желанието за участие в межкултурни отношения. Осъзнатостта е способността да се размишлява върху комуникацията, да се реагира и да се адаптира. Когнитивната гъвкавост се отнася до способността на човека да преразглежда и допълва нови знания в нови категории, а не да насилва новите знания в стари категории. Толерантността към несигурността се отнася до способността на човека да се справя с несигурността. По-високата толерантност често води до по-успешен резултат. (Издател, 2016 г.)

За да бъде успешна межкултурната комуникация, тя изисква висока степен на межкултурна компетентност/чувствителност (Braslauskas, 2021) (Chen & Hu, 2023).

Межкултурна чувствителност

Межкултурната чувствителност (или просто културната чувствителност) е необходима, за да бъдете културно компетентни. Да бъдеш (между)културно чувствителен означава, че човек осъзнава и оценява себе си и другите като мултикултурни същества (Haddad et al., 2019). С други думи, те имат познания, осъзнават и приемат други култури. При високо ниво на межкултурна

Co-funded by
the European Union

Финансира се от Европейския съюз. Изразените възгледи и мнения обаче са единствено на автора(ите) и не отразяват непременно тези на Европейския съюз или на Изпълнителната агенция за образование и култура (EACEA). Нито Европейският съюз, нито EACEA могат да бъдат държани отговорни за тях.

чувствителност лицето може да разпознава културните различия, да уважава тези различия и да се държи по подходящ начин. Межкултурната чувствителност е ключът към ефективната межкултурна комуникация (Chen & Hu, 2023).

Интерсекционалност

Интерсекционалността е теоретична рамка, която се основава на предпоставката, че човешкият опит се формира съвместно от множество социални позиции (напр. раса, пол) и не може да бъде адекватно разбран чрез самостоятелно разглеждане на социалните позиции. Тя е отчитане на хетерогенността в различните пресечни точки на социалните позиции и е неразделна част от разбирането на здравния и социалния опит.

Прикрито предубеждение

Скритите предразсъдъци се отнасят до несъзнателните нагласи, стереотипи или предразсъдъци, които хората могат да имат към определени социални групи. Тези предразсъдъци могат да повлияят на възприятията, преценките и поведението им, дори без да са осъзнати или да имат намерение. Неявните предразсъдъци могат да повлияят на различни аспекти от живота, включително на процесите на вземане на решения, на взаимодействието с другите и на запазването на неравенствата. Разбирането и справянето с неявните предразсъдъци е от решаващо значение за насърчаване на справедливостта, приобщаването и равното третиране в различни социални контексти.

Социално изключване

Социалното изключване се отнася до начина, по който отделни лица или групи са маргинализирани, поставени в неравностойно положение или са възпрепятствани да участват пълноценно в обществото. То включва отказ на равен достъп до ресурси, възможности и права, което води до изключването им от социалната, икономическата и политическата сфера. Социалното изключване може да настъпи въз основа на различни фактори, включително раса, етническа принадлежност, пол, социално-икономически статус, увреждане или други социални идентичности.

Предразсъдъци

Предразсъдъкът е негативното отношение към определена група хора, което се основава на произволни, погрешни и строги обобщения и стереотипни вярвания и представи, приписвани на конкретната група (културна, етническа, религиозна или друга), напр. негативното отношение към мюсюлманите, защото се предполага, че те са склонни към насилие и тероризъм. Предразсъдъците могат да имат и положителна конотация, напр. положителното отношение към факта, че западният "начин на мислене" е по-"цивилизован" и "по-висш" от другите.

Стереотип

Co-funded by
the European Union

Финансира се от Европейския съюз. Изразените възгледи и мнения обаче са единствено на автора(ите) и не отразяват непременно тези на Европейския съюз или на Изпълнителната агенция за образование и култура (EACEA). Нито Европейският съюз, нито EACEA могат да бъдат държани отговорни за тях.

Прекалено генерализирано, оценъчно, опростено, екстравагантно възприемане/представяне на дадена група хора, за да оправдаем отношението си към тях, например: "Германците са трудолюбиви, организирани и студени, докато гърците са дружелюбни и гостоприемни", "всички жени са лоши шофьори", "Хомосексуалистите не са нормални хора", "Черните са по-добри спортисти", "Японците са трудолюбиви и дисциплинирани". Стереотипите създават погрешни положителни или отрицателни очаквания към хората, които принадлежат към определена група.

Ксенофобия

Ксенофобията е страх от хора, които се възприемат като чужденци или представители на различни култури. Използва се за описание на негативното отношение към имигрантите и чуждите култури. Това е чувство на страх и/или неприязън и отвращение към тях. Ксенофобията може да произтича от различни източници, като например икономически опасения, културни различия или политически фактори. Според ксенофобските възприятия чужденците са отговорни за повечето социални и икономически проблеми и явления, които могат да възникнат. Справянето с ксенофобията изисква насърчаване на културното разбиране, толерантността и съпричастността. Насърчаването на открития диалог, оспорването на стереотипите и приемането на многообразието са основни стъпки в изграждането на приобщаващи общества, които ценят хората от всички сфери на живота.

Непълно отчитане

Непълното докладване се отнася до явлението, при което инцидентите, проблемите или събитията не се докладват или документират в степента, в която се случват. Следователно това е неуспешно докладване или недостатъчно докладване на расистки/дискриминационни инциденти. Често се среща в случаи, когато отделни лица или групи може да се колебаят или да не желаят да докладват поради различни фактори, като например страх от отмъщение, социална стигма, липса на доверие или схващане, че докладването няма да доведе до значими действия. Недостатъчното докладване може да има неблагоприятни последици, тъй като жертвите могат да се чувстват несигурни или да смятат, че правосъдието е възтържествувало; те могат да се почувстват безсилни и в крайна сметка да приемат пасивно и фаталистично подобни инциденти. То може да се отрази и на училищната общност, тъй като расизмът и дискриминацията започват да се толерират и приемат, което прави невъзможно навременното и решително реагиране на такива инциденти.

Нетолерантност

Нетолерантността се отнася до отказ или нежелание да се приемат или уважават вярвания, практики или личности, различни от собствените. Тя включва негъвкаво отношение към разнообразието и може да се прояви като предразсъдъци, дискриминация или дори враждебност към онези, които имат различни възгледи или принадлежат към различни групи. Това е омраза, липса на толерантност и уважение към различно поведение, възприятия, вярвания или идеи, често насочени към конкретни хора или групи.

Co-funded by
the European Union

Финансира се от Европейския съюз. Изразените възгледи и мнения обаче са единствено на автора(ите) и не отразяват непременно тези на Европейския съюз или на Изпълнителната агенция за образование и култура (EACEA). Нито Европейският съюз, нито EACEA могат да бъдат държани отговорни за тях.

Нетърпимостта може да произтича от различни фактори, включително страх или невежество. Тя може да се прояви в словесни нападки, изключване или дискриминация срещу лица или групи, възприемани като различни. Справянето с нея включва насърчаване на откритост, съпричастност и уважение към разнообразието.

Патриотизъм

Патриотизмът е политическа идеология, която подчертава гордостта и лоялността към нацията или страната. Тя често включва силно чувство за национална идентичност и вяра в културното, историческото и политическото значение на нацията. Това е прекомерна и изключителна отдаденост към понятието за нация и идеалите, които тя притежава, характеризираща се с разграничаване на нациите на висши и низши, като първите се опитват да се наложат на вторите и да установят господство.

Патриотизмът може да се прояви в различни форми - от здравословна гордост от собствената култура и наследство до по-крайни прояви, които поставят собствената нация над другите, прераствайки в национализъм. От решаващо значение е да се балансира патриотизмът с уважението към глобалното сътрудничество и разбирателство. Конструктивният патриотизъм се стреми да отстоява националните интереси, като същевременно признава взаимосвързаността на света и значението на съвместната работа за справяне с общите предизвикателства.

Идентичност

Идентичността е многостранно понятие, което определя начина, по който възприемаме себе си и мястото си в света. Тя включва културни, полови, етнически и национални аспекти, повлияни както от личното отражение, така и от обществените норми. Тя е динамична и може да се развива в резултат на преживявания и израстване. Признаването на различните идентичности е от решаващо значение за насърчаването на приобщаващо и хармонично общество. Възприятията на човек за принадлежност към определена група хора, които могат да имат някои общи "характеристики". Възприемането е съпроводено от съответното емоционално и оценъчно значение, което се приписва на тази конкретна група и нейните характеристики. Освен това то може да е възприятие за това как другите възприемат дадено лице. Различията, които могат да съществуват по отношение на това как дадена група определя себе си и как другите определят групата, могат да предизвикат напрежение, конфликти или недоразумения. Според различни социологически и психологически теории нашите идентичности (които могат да варират на брой) се "конструират" чрез поредица от действия, думи, политики и социалния ни живот. По-конкретно, според научната общност няма доказателства за връзка между биологията и какъвто и да е вид "идентичности" (напр. расов или етнически произход).

Цветна слепота

Концепцията за цветна слепота прикрива расовото неравенство в рамките на либерализма, в който се подчертава господството на принципите на свободния пазар и автономността на индивида да

прави избор, като привидно се предлага еднаква платформа за просперитет и напредък на всички. Този разказ предполага липсата на расови пречки по пътя към успеха. Същевременно неравенството, което се корени в расовите различия, се представя като резултат от естествени процеси, а не от обществената динамика. Случаи като жилищната сегрегация в анклавите се тълкуват като естествени последици от желанието да се живее заедно с "расовите" колеги. Идеологията на цветната слепота допълнително преоформя неравенството като страничен продукт на културните различия, наследени сред расовите групи (Hervik, 2015).

Цветната слепота се отнася и до подход, при който се пренебрегват или игнорират расовите или етническите различия. Въпреки че намерението може да е да се насърчи равенството, подходът на цветна слепота може да пренебрегне уникалния опит и системните неравенства, с които се сблъскват маргинализираните групи. Признаването и оценяването на разнообразието означава да се признае значението на расовите и етническите идентичности и да се разбере въздействието на социалните структури върху различните расови или етнически групи. То включва преодоляване на различията, насърчаване на равнопоставеността и създаване на приобщаващи политики и практики, които отчитат специфичните нужди и преживявания на всички хора.

Негативен език

Негативният език се отнася до използването на думи, фрази или изрази, които затвърждават стереотипи, предразсъдъци или дискриминация, основани на раса, етническа принадлежност или други защитени характеристики. Това са думи, които категоризират и назовават хора въз основа на общи характеристики, като цвят на кожата, етническа принадлежност или религия, като същевременно изразяват набор от норми.

Разнообразие

Разнообразието се отнася до наличието на различни културни, етнически, религиозни и социални среди. Приемането на разнообразието включва създаването на среда, която уважава и оценява различните култури, насърчава диалога и премахва бариерите пред приобщаването и равното участие на всички.

Раса

Терминът "раса" е изкуствена конструкция, използвана за класифициране на хората въз основа на предполагаеми физически и културни сходства, произтичащи от общия им произход. Въпреки че термини като "раса", "расова дискриминация", "расови групи" и "междурасови отношения" се използват често в публични, ежедневни, културни и академични дискусии, те нямат биологично или буквално съдържание. Както очевидно е доказала науката, биологичната категория "раса" е безсмислена, когато става въпрос за човешкия вид. Въпреки че няма биологична основа, терминът "раса" все още съществува като социален конструкт. В много общества той представлява основата на социалните действия, основата на правителствената политика и често е оправдание за различното третиране на дадена група спрямо останалите.

Co-funded by
the European Union

Финансира се от Европейския съюз. Изразените възгледи и мнения обаче са единствено на автора(ите) и не отразяват непременно тези на Европейския съюз или на Изпълнителната агенция за образование и култура (EACEA). Нито Европейският съюз, нито EACEA могат да бъдат държани отговорни за тях.

Расизъм

Расизмът е система от убеждения, която придава различна стойност и значение на индивиди или групи въз основа на тяхната раса или етническа принадлежност. Той включва убеждението за присъщото превъзходство или малоценност на определени расови групи и може да се прояви в нагласи, поведение, политики и обществени структури. Расизмът обхваща както индивидуални прояви на предразсъдъци и дискриминация, така и по-големи системни модели, които водят до неравностойни възможности и резултати за различните расови групи. Справянето с расизма изисква да се признае неговото съществуване, да се разбере историческият и социалният му контекст и да се работи активно за премахване на неговите основи. Това включва насърчаване на справедливостта, оспорване на дискриминационните практики и насърчаване на общество, което уважава всички хора, независимо от техния етнически произход.

Институционална дискриминация

Това е дискриминация, която се корени в нашите социални институции и официални процеси. Тя е резултат от закони, устави или други мерки чрез формални процеси.

Примерите от Дания включват така наречения "пакет за гетото" или "24-годишното правило", където законодателството пряко или косвено дискриминира хората въз основа на техния произход или намерението, което стои зад него, има дискриминационен ефект. "Пакетът за гетата" е законодателство на датското правителство, което има за цел да намали броя на "общите семейни жилища" (жилища с нестопанска цел, управлявани от жилищни асоциации), насочвайки се към "гетата", в които живеят имигранти, бежанци и малцинства. "Правилото на 24-те години", от друга страна, е датски закон за имиграцията, който не позволява имиграция и бракове за събиране на семейства, ако хората не отговарят на 4 критерия (минимална възраст, връзки, икономика и местоживееене). Дискриминацията се измерва по ефекта, а не само по целта. Следователно даден закон може да изглежда неутрален, но да има ефект, когато засяга особено силно определени малцинствени групи.

Примерите от Кипър се изразяват в това, че според докладите по-голямата част от случаите на дискриминация никога не достигат до съдилищата, като правната система не докладва достатъчно или дори обвинява до известна степен жертвите мигранти. Това показва, че основата на кипърските институции е насочена към потушаване на инцидентите и тяхното "отмиване", вместо да се занимава с корените на проблема.

Межкултурни взаимодействия

Межкултурните взаимодействия са поведения, които възникват, когато членове на различни културни групи участват в общи дейности. Това включва вербална и невербална комуникация. Културните групи не се основават непременно на националност или етническа принадлежност, а могат да се основават и на професионален, организационен или религиозен произход (Spencer-Oatey & Franklin, 2014).

Co-funded by
the European Union

Финансира се от Европейския съюз. Изразените възгледи и мнения обаче са единствено на автора(ите) и не отразяват непременно тези на Европейския съюз или на Изпълнителната агенция за образование и култура (EACEA). Нито Европейският съюз, нито EACEA могат да бъдат държани отговорни за тях.

Недопускане на дискриминация

Недискриминацията е основен принцип, който защитава равенството и правата на човека. Той набляга на справедливото третиране на всички лица, независимо от тяхната раса, етническа принадлежност, националност, религия, пол, сексуална ориентация или друга защитена характеристика. Той включва осигуряването на равни възможности, достъп до ресурси и защита срещу дискриминация и предразсъдъци. Недискриминацията е залегнала в международните и националните закони, като целта е да се създаде приобщаващо общество, в което всеки е третиран с достойнство и уважение.

IV. Принципи на интеркултурността

Интеграция и равенство

Приемането на приобщаването и равенството в едно общество включва основно признаване на различните култури, традиции и идентичности, които съществуват в него. Тази компетентност включва проактивно участие и застъпничество за интеграцията и справедливото третиране на лица от различни среди. В основата си тази компетентност изисква да се търси разбиране за различните системи от вярвания, обичаи, езици и ценности. Тя включва възпитаване на непредубеден подход, който оценява богатството, породено от тези различия, като същевременно признава универсалността на човешкото достойнство и права.

Централно място в тази компетентност заема култивирането на културна чувствителност, която позволява на хората да се ориентират във взаимодействията с благодат и уважение, преодолявайки потенциалните културни бариери. Тя изисква способност за възприемане и оценяване на фините нюанси, като се разбира, че това, което може да бъде приемливо или значимо в една култура, може да се различава значително в друга.

Освен това насърчаването на приобщаването е ключов аспект. То включва активно взаимодействие с различни общности, създаване на пространства, в които всеки се чувства добре дошъл, ценен и има възможност да допринесе със своите уникални гледни точки. Това налага премахване на бариерите, независимо дали са социални, икономически или системни, които възпрепятстват пълноценното участие и представителство на маргинализираните групи в обществото.

Взаимодействия

Ефективното взаимодействие между културите изисква многостранна компетентност, която надхвърля обикновените езикови умения. То включва задълбочено разбиране на поведенческите модели, обичаите и ценностите, които са в основата на различните културни идентичности. То включва овладяване не само на устното или писменото слово, но и разбиране на невербалните комуникационни сигнали, като езика на тялото, жестовете и изразенията.

Активното слушане - практиката да се наблюдават както вербалните, така и невербалните послания, които се изпращат - също е важно за успешната межкултурна комуникация. Чрез активното слушане хората могат да развият съпричастност, признателност и уважение към различните гледни точки, като създават среда, благоприятстваща взаимното разбиране и сътрудничество.

Освен това овладяването на техники за разрешаване на конфликти е от съществено значение за ефективното преодоляване на културните различия. Конфликтите, произтичащи от културни недоразумения или различни гледни точки, са неизбежни в различни среди. Лицата, които притежават умения за разрешаване на конфликти, притежават способността да се справят с тези конфликти по конструктивен начин, като търсят общите точки и намират решения, които зачитат различните гледни точки, като същевременно насърчават хармонията и взаимното уважение.

Предимство на разнообразието

Признаването на разнообразието започва с признаване на многостранния характер на разнообразието и приемане на перспективите, опита и талантите, които произтичат от културните различия. Лицата, които имат умения в този аспект, разбират как да насърчават приобщаваща среда, в която приносът на всеки се уважава и интегрира. Те оценяват стойността на различните подходи към решаването на проблеми, като признават, че разнообразните екипи често генерират по-цялостни решения благодарение на разнообразните си прозрения и опит.

Освен това от съществено значение е насърчаването на среда, която стимулира иновативното мислене чрез използване на различни гледни точки. Разнообразието създава благоприятна среда за иновации. Като приемат различни гледни точки, хората получават достъп до богатство от идеи и подходи, които могат да предизвикат творчество и нестандартни решения на сложни предизвикателства. Това включва създаването на пространства, в които хората се чувстват овластени да споделят своите уникални прозрения без страх от осъждане, насърчавайки култура на откритост и любопитство.

Межкултурни градове

Изграждането и поддържането на межкултурни градове изисква всеобхватен и интегриран подход, който обхваща различни аспекти на общественото развитие и градското планиране. Застъпничеството за политики, които насърчават приобщаването и социалното сближаване в градска среда, е основен аспект на тази компетентност. Тя включва активно участие и подкрепа на инициативи, които целят създаването на приобщаваща среда, в която хората с различен културен произход се чувстват ценени и уважавани. Това може да включва застъпничество за антидискриминационни закони, равен достъп до обществени услуги и политики, които насърчават социалната интеграция между различните общности.

Ангажирането с различните общности е друг важен компонент. Ефективното ангажиране на общностите включва установяване на смислен диалог и партньорство с представители на различни културни групи в града. Като се вслушват в техните нужди, тревоги и стремежи, хората могат да насърчават разбирането, да изградят доверие и да създават платформи за сътрудничество. Тази ангажираност насърчава чувството за принадлежност и овластяване на членовете на общността, като гарантира, че гласовете им се чуват, а приносът им се оценява.

1. Етноцентризъм срещу културен релативизъм:

Какво е етноцентризъм

Етноцентризмът въплъщава система от убеждения, основана на бялата раса, при която хората смятат своята културна група за по-висша от другите. Той включва оценяване и съдене на други култури единствено въз основа на стандартите, ценностите и практиките на собствената култура. Тази гледна точка често води до пристрастно тълкуване и оценяване на общества или групи, които не отговарят на културните норми на човека.

Етноцентризмът кара хората да възприемат собствената си култура като еталон, спрямо който трябва да се оценяват всички останали. Той разпространява идеята, че техният начин на живот е изначално по-добър или "правилен" в сравнение с другите културни практики. Вследствие на това културите, които се различават от техните норми, могат да бъдат разглеждани като странни, по-нискоразвити или дори примитивни.

Лицата с етноцентрична гледна точка често не оценяват богатството и разнообразието на другите култури. Вместо да се стремят да разберат и да се поучат от различните културни перспективи, те могат да ги отхвърлят или пренебрегнат изцяло. Този начин на мислене може да доведе до недоразумения, стереотипи и ограничен мироглед.

За да се преодолее етноцентризмът, от решаващо значение е насърчаването на културната осведоменост и образованието. Насърчаването на хората да се запознаят с различни култури и насърчаването на откритост и съпричастност към различните гледни точки може да разшири разбирането и уважението към културното многообразие. Насърчаването на межкултурния обмен и взаимодействие допълнително спомага за развитието на взаимно разбиране и признателност.

Какво е културен релативизъм

Културният релативизъм е подход, който дава предимство на разбирането и анализирането на обичаите и вярванията в контекста на всяка култура, като се избягва налагането на нормите на една култура на друга. Той признава, че много общества имат уникални обичаи, вярвания и начин на живот, и се стреми да ги разбере, без да осъжда техния морал.

Според теорията на културния релативизъм всяка култура има стойност и трябва да бъде разбрана в контекста на своето време. Тя отхвърля идеята, че някоя култура е фундаментално

по-добра от друга, и се въздържа от оценяване или противопоставяне на културните обичаи с тези на други култури. Хората, които възприемат тази гледна точка, се стремят да уважават културното разнообразие, без да налагат своите норми на другите.

Културният релативизъм улеснява по-задълбоченото разбиране на други културни възгледи и обичаи, което води до по-значим обмен и сътрудничество между разнородни общности. Той насърчава толерантността към културните различия, което намалява неразбирателството и споровете, породени от погрешни тълкувания или предубедени заключения.

Хората, които подкрепят културния релативизъм, трябва да развият нагласа, която да цени и уважава културните възгледи на другите хора. Това означава да се осъзнае, че всяка култура е различна и че ценностите, вярванията и обичаите на всяка една от тях трябва да се тълкуват в рамките на културния контекст.

Чрез култивиране на отношение на съпричастност и непредубеденост хората могат да получат по-добро разбиране за културното разнообразие.

V. Измерения на идентичността

Рамката на компетенциите в рамките на проекта STOP-RACISM има за цел да обхване по-широко и по-всеобхватно разбиране за идентичността. Идентичността, в цялата си сложност, играе ключова роля за начина, по който хората взаимодействат в своите общества и възприемат света около себе си. За да се разгледат изчерпателно различните аспекти на идентичността, този раздел е разделен на три части: Лична/психологическа/емоционална идентичност, правна идентичност и културна идентичност. Всяко от тези измерения допринася по уникален начин за формирането на самочувствието на човека и дава информация за неговите взаимодействия и преживявания в мултикултурна среда.

Лична/психологическа/емоционална идентичност

В рамката на компетенциите значителен акцент се поставя върху личната, психологическата и емоционалната идентичност. Този раздел отразява как младежите развиват разбиране за своята идентичност в контекста на обществото. Разделът също така има за цел да развие ключови компетентности, които позволяват на младежите да разбират по-добре и да се ориентират във вътрешния си пейзаж във връзка с външния свят

Развиването на тези компетентности е особено важно в нашите разнообразни и взаимосвързани общества, където хората постоянно преговарят за своята лична и социална идентичност. Като се фокусира върху тези аспекти, рамката се стреми да даде на младите хора инструментите, от които се нуждаят, за да оценяват критично мястото си в обществото, да развиват устойчивост срещу негативните обществени влияния и да насърчават чувството за принадлежност, което надхвърля културните граници.

Co-funded by
the European Union

Финансира се от Европейския съюз. Изразените възгледи и мнения обаче са единствено на автора(ите) и не отразяват непременно тези на Европейския съюз или на Изпълнителната агенция за образование и култура (EACEA). Нито Европейският съюз, нито EACEA могат да бъдат държани отговорни за тях.

Нека сега анализираме конкретните раздели:

1. Самосъзнанието в обществото:

Компетентност: Критична саморефлексия

Тази компетентност включва способността за критично осмисляне на мислите, чувствата и поведението в обществен контекст. Тя включва разбиране на това как обществените норми и ценности влияят върху личната идентичност и самовъзприемането. Например една дейност, насочена към тази компетентност, може да включва водене на дневник, в който младежите да разсъждават върху това как обществените послания са формирали възгледите им за успех и лична стойност. Как да се развие: Включете се в рефлексивни практики, като например водене на дневник, упражнения за осъзнатост или ръководени сесии за самоанализ. Тези дейности насърчават лицата да обмислят собствените си мисли, емоции и действия в контекста на обществените влияния. Особено ефективни могат да бъдат ръководените дискусии, които предизвикват участниците да анализират как техните житейски избори и възприемане на себе си се оформят от външни фактори като медиите и културните норми.

Компетентност: Устойчивост на обществените стереотипи

Изграждането на устойчивост срещу обществените стереотипи позволява на хората да поддържат здравословна представа за себе си в условията на външен натиск. Това включва разпознаване и противопоставяне на негативните стереотипи и обществени очаквания. Ролевите сценарии, в които младежите се упражняват да реагират на стереотипни предположения, могат да бъдат ефективен начин за развиване на тази компетентност. Как да се развие: Образователни текстове, които разкриват и развенчават разпространени стереотипи. Упражненията за разиграване на роли и обучението по сценарии могат да помогнат на младежите да практикуват реагиране и противопоставяне на обществения натиск и стереотипи. Освен това устойчивостта може да се изгради чрез напътствия към младежите за разбиране и преодоляване на обществените предизвикателства.

2. Усещане за принадлежност:

Компетентност: Развиване на приобщаващи междуличностни отношения

Тази компетентност е свързана с изграждането на връзки, които насърчават чувството за принадлежност. Тя включва уменията, необходими за създаване на приобщаващи и подкрепящи социални мрежи. Дейностите биха могли да включват групови проекти или дискусии, които насърчават споделянето и оценяването на разнообразния произход и опит. Как да се развие: Групови дейности, които насърчават изграждането на екип и взаимното уважение между различните

участници. Съвместни проекти, при които младежи с различен произход работят заедно, за да подобрят разбирането и приемането.

Компетентност: Навигация на културната идентичност в различни групи

Тази компетентност позволява на хората да изпитват чувство за принадлежност, като същевременно уважават и ценят разнообразието на другите. Практическите приложения могат да включват програми за културен обмен или инициативи за наставничество на връстници, които се фокусират върху споделянето и разбирането на различните културни идентичности. Как да се развие: Платформи за културен обмен, като например дискуссионни форуми, програми за културно потапяне или международни младежки срещи на върха. Тези платформи могат да предложат на младежите възможности да споделят своя културен произход и да научат повече за другите, като им помогнат да се ориентират и да утвърдят своята идентичност в мултикултурния контекст.

Правна идентичност

Измерението "Правна идентичност" в рамката на компетенциите се фокусира върху разбирането на това как правният статут на човека се преплита с чувството за принадлежност и включване в обществото. За младежите разбирането на тази връзка е от решаващо значение, тъй като тя оказва влияние върху способността им да имат достъп до права, ресурси и възможности. Ето някои компетентности, които трябва да бъдат развити:

Компетентност: Разбиране на въздействието на правния статут

Фокусира се върху това как правният статут на дадено лице може да повлияе на достъпа му до обществени ползи и права, като образование, здравеопазване, заетост и правна защита.

Как да се развие: Образователни статии, в които подробно се описва как правната идентичност влияе върху достъпа до различни обществени придобивки, като образование, здравеопазване и гласуване. Сборникът от статии трябва да включва сценарии от реалния живот, които илюстрират практическите последици от правната идентичност за ежедневието. Например дейности, при които младежите се ориентират в различни бюрократични процеси, могат да подобрят разбирането им за тези въпроси.

Компетентност: Застъпничество за правно приобщаване

Овластяване на младежите да се застъпват за приобщаващи правни практики и политики, които гарантират равни права и защита на хората, независимо от техния правен статут.

Как да разработим: Младежите, ангажирани със застъпнически проекти или кампании, които имат за цел да насърчат правата на лицата с различен правен статут, могат да помогнат изключително много. Например, младежите могат да участват в конференции на ООН, да се присъединят към

групи за застъпничество или да се включат в проекти за общественополезна дейност, които работят с маргинализирани общности. Този практически опит може да им помогне да разберат пречките, пред които са изправени лицата въз основа на

Компетентност: Навигация на правната идентичност в мултикултурните общества

Включва разбиране на сложността и предизвикателствата, свързани с поддържането на правна идентичност в различни културни контексти, като се подчертава взаимодействието между правния статут и културната интеграция.

Как да се развие: Създайте възможности за взаимодействие с професионалисти в областта на правото и лидери на общността, които се занимават с мултикултурни правни въпроси. Панелните дискусии, участието в общностни центрове могат да осигурят практически поглед върху това как правната идентичност оформя мястото на човека в мултикултурното общество.

Компетентност: Информираност за правата и правна грамотност

Повишаване на знанията за гражданските права и правата на човека, насърчаване на разбирането на личните права и отговорности в правната рамка, което е от решаващо значение за информирано гражданство.

Как да се развие: Образователни материали, които се фокусират върху гражданските права, правата на човека и правната грамотност, пригодени за младежка аудитория. Използването на цифрови платформи като приложения или онлайн курсове, които преподават за законовите права и отговорности по увлекателен начин, също може да бъде от полза.

Културна идентичност

Културната идентичност е важна част от рамката за компетентност на STOP-RACISM. Този раздел е разделен на два подраздела, всеки от които се фокусира върху различни аспекти на културната идентичност и тяхното въздействие върху младежите. Нека да открием повече за всяка част:

Влияние на културата, националността, расата, етническата принадлежност, пола и религията върху колективните знания и разкази:

Този подраздел се занимава с разбирането на това как различните аспекти на идентичността на индивида, като неговата култура, националност, раса, етническа принадлежност, пол и религия, формират възприятията му за света и допринасят за колективния разказ на обществото. Той изследва как тези аспекти на идентичността влияят върху колективните знания, ценности и вярвания на различните групи и как те играят роля в създаването на чувство за принадлежност и приобщаване в рамките на дадена общност. Фокусът е върху признаването и оценяването на разнообразния принос на различните групи за идентичност към общия обществен разказ.

Как да разработим:

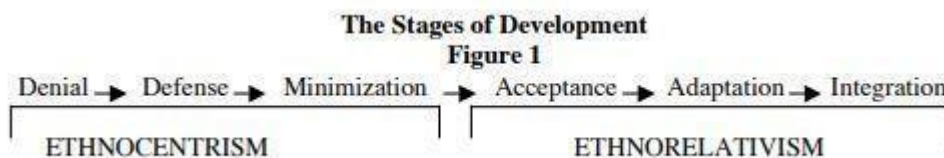
Участие в дейности за изучаване на културата: Младежите могат да участват в дейности като програми за културен обмен, работни срещи и семинари, които ги запознават с различни културни разкази и истории. Това може да им помогне да разберат как различните аспекти на идентичността (като раса, пол и религия) оформят колективното знание и обществените разкази.

Дискусионни форуми и сесии за разказване на истории: Насърчавайте младежите да участват във форуми, на които могат да споделят своя опит и да изслушват другите. Това би могло да включва сесии за разказване на истории, които се фокусират върху лични разкази, свързани с културната идентичност, като по този начин се насърчава по-дълбокото разбиране на различните гледни точки.

Аналитични упражнения: Дейности, които включват анализ на медийни репрезентации, исторически текстове и актуални събития от различни културни перспективи. Тези упражнения помагат на младите хора да разберат как различните фактори на идентичността допринасят за обществените разкази и възприятията за принадлежност.

1. Етническа социализация:

Етническата социализация се отнася до процеса, чрез който хората се запознават с нормите, ценностите, поведението и културното наследство, свързани с тяхната етническа група. Този подраздел се фокусира върху това как младите хора усвояват и интернализират културните норми и ценности на своите етнически общности и как това влияе върху чувството им за

идентичност и принадлежност. Разглежда се също така въздействието на живота в мултикултурни

общества върху формирането на етническа идентичност и значението на разбирането и зачитането на различните етнически произход за насърчаване на приобщаването и намаляване на културните недоразумения.

Фигура 1: Фази на модела за развитие на межкултурната чувствителност (DMIS) по Bennett, 2017)

Как да разработим:

Доброволчество в общността: Насърчаване на младежите да участват в културни събития в рамките на собствената си и на други етнически общности. Това излагане им помага да разберат нюансите на етническата социализация и нейното въздействие върху идентичността.

Образователни материали за етническото многообразие: Материалите, които се фокусират върху историята, традициите и приноса на различните етнически групи, могат да бъдат полезни. Той трябва също така да се занимава със стереотипите и погрешните схващания, като предоставя балансирана представа за етническите идентичности.

Межкултурни компетентности

Този раздел включва кратки въстъпителни описания на избрани межкултурни компетентности и предложения за това как тези межкултурни компетентности могат да бъдат развивани. Важно е обаче да се отбелязват, че за да се развие межкултурна компетентност, трябва да се обърне внимание на три основни области: (1) развитие на идентичността, (2) опознаване на културните различия и (3) преодоляване или адаптиране на поведението с различни групи чрез опит (напр. рефлексия) (Wiersma-Mosley et al., 2023). Ето защо този раздел следва да се разглежда като част от развитието на компетентностите, а не като цялостен инструмент за завършване на обучението.

Повишаване на межкултурната чувствителност

Как да се подобри межкултурната чувствителност?

Д-р Милтън Джей Бенет създава Модела за развитие на межкултурната чувствителност (DMIS) като рамка, която обяснява как хората преживяват и се ангажират с културните различия (Bennett, 2017). Континуумът на модела DMIS се простира от етноцентризъм до етнорелативизъм.

Моделът DMIS се състои от шест (6) категории, които обхващат от най-етноцентричния конструкт "Отричане" до най-етнорелативния конструкт "Интеграция". Моделът може да се използва, за да се определи къде в континуума се намира дадено лице, така че да се приложат подходящи образователни интервенции за улесняване на развитието (M. J. Bennett, 2017).

Основните характеристики на всяка категория са следните:

Отказ	Защита	Минимизиране	Приемане	Адаптация	Интеграция
Собствената култура е единствената истинска култура.	Умее да забелязва културните различия, но не по сложен начин.	Хората по същество си приличат по начини, обясними със собствените културни вярвания.	Собствената ни култура е само един от многото еднакво сложни светогледи.	Преживява света, "сякаш" участва в друга култура.	Опитът на човека за себе си се разширява и включва движение към и от различни културни светогледи.
Моделите на вярвания, поведение и ценности се преживяват като неоспорими.	Наблюденията на културните различия често включват				

	негативни стереотипи.				
--	-----------------------	--	--	--	--

Таблица 1: Основни характеристики (Caldararu et al., 2021)

Бенет също така описва как човек може да премине от една категория в друга, както е показано в таблица 2.

Отказ	Защита	Минимизиране	Приемане	Адаптация
Продължаването напред предполага да започнете да виждате другите по по-специфичен и сложен начин. Това може да се случи чрез лични контакти с други хора от различни култури.	Напредването е в признаването на общите черти - еднаква човечност и споделени ценности. Когато това бъде постигнато, може да се развие по-сложно разбиране на различията.	Продължаването напред означава да развиете културно самосъзнание или да признаете, че всички ваши убеждения, поведение и ценности са повлияни от контекста, в който сте били социализирани.	Да вървим напред означава да приемем, че ценностите са относителни към културата. Това позволява на човек да възприема света като организиран от различни ценности. Приемането означава да се възприеме гледната точка на друга култура, без да се губи собствената перспектива.	Да вървиш напред означава да съчетаеш "автентичната" идентичност и да се чувстваш комфортно с факта, че можеш да възприемаш и да се държиш по различен начин в културно отношение и все пак да бъдеш себе си.

Таблица 2. Дейност на задачата "Предизвикателство" (Caldararu et al., 2021). За по-подробно и задълбочено описание вижте (Bennett, 2017).

Има няколко начина да изследвате културните различия и да се образовате. Тук ще намерите няколко предложения/примери за такива дейности:

- Четете книги от автори с произход, различен от вашия. Изберете теми, свързани с раса, класа, пол или етническа принадлежност.
- Продължавайте да се учите. Ученето през целия живот е полезно по много начини. Изберете курсове, семинари и т.н., които са насочени към културни теми или межкултурна комуникация.
- Участвайте в програми за културен обмен. Научете от другите за техните култури, обичаи, традиции и ценности.
- Езиков обмен. Изучаването на нов език ви запознава и с културата на носителите на езика.

Развитие на умения за межкултурна комуникация

Как можете да обучавате и развивате межкултурната комуникация?

Развиването на умения за межкултурна комуникация е сложен процес на обучение. Както беше споменато по-горе, межкултурната комуникация се състои от множество компоненти. Според Джанет Бенет има три начина за развиване на компетентности за межкултурно общуване: да насърчаваме нагласи, които ни мотивират, да откриваме знания, които ни информират, и да развиваме умения, които ни дават възможност (Bennett, 2009).

Тези три начина корелират с ключовите компоненти, необходими за компетентността за межкултурно общуване, които бяха споменати в предишния раздел.

Можете да изградите компетентност в областта на межкултурната комуникация чрез учене чрез преживяване и рефлексивни практики. Така че, с други думи, за да може да се обучава и развива межкултурна комуникация, човек трябва да тренира своята културна чувствителност и да развива знанията си за комуникацията като цяло. Както и при другите компетентности, за да може да се развие умението, е важно да се придобие опит в реалния живот и след това да се разсъждава върху него.

Насърчаване на межкултурните взаимодействия

Как можете да насърчите межкултурното взаимодействие?

Межкултурните взаимодействия могат да бъдат насърчени чрез повишаване на мотивацията на човека да научи повече за дадена култура. Вече се спряхме на мотивацията, когато обсъждахме межкултурната чувствителност и межкултурната комуникация.

Въпросите, които бихте могли да зададете, за да предизвикате любопитство и по този начин мотивация, биха могли да бъдат от рода на:

- "Какви са приликите между двете култури?"
- "Коя е най-популярната музика/телевизионно предаване и т.н. в посочената култура?"
- "Има ли интересни традиции, свързани със събитието X?"
- "Какви са традиционните храни?"
- "Носят ли обувки вътре?"
- И т.н. и т.н.

На тези въпроси може да отговорите, като се запознаете с медиите или като попитате човек от културата, която ви интересува. Научаването на повече за културата може да намали несигурността относно въпросната култура, като по този начин улесни участието в тези межкултурни взаимодействия (Bennett, 2004; Nolan et al., 2022).

VI. Антирасистко поведение

В последния раздел на рамката ще разгледаме темата за антирасисткото поведение и ще се съсредоточим върху ключовите компетенции, които човек трябва да притежава, за да се подобри, като определим знанията, нагласите и уменията, които може да придобие. Антирасизмът означава активно застъпничество и борба със структурните несправедливости, расовото потисничество и системните предпочитания към вътрешногруповите отношения. Антирасистките компетентности възникват от невъзможността, както предполагат някои автори, на културните компетентности да се борят с расизма и да му се противопоставят (Page, 2021). Въпреки че културните компетентности обхващат разбиране и способност за успешно и интегрирано участие в мултикултурна среда, в тях липсва критична и активна леща, която не се занимава с противопоставянето на властовите динамики, поддържащи расизма и дискриминацията.

"Не е възможно да се говори за различието, без да се обърне внимание на расовата несправедливост и на това как конструкцията на културните групи се използва за поддържане на превъзходството на бялата раса."

(Holliday, 2010 г., стр. 5, цитирано в Page, 2021 г.)

Всъщност някои критици разглеждат обучението по мултикултурна компетентност като форма на потисничество, тъй като то включва "преминаване от практики на расово изключване, основани на биологията, към практики, основани на културите" (Hanover Research, 2020 г., стр. 9). Добре доказано е, че наследството на колониализма е разпространено в днешната епоха и че цикълът на расизма се поддържа от идеологиите за превъзходство на бялата раса, а не е мотивиран от различията в културните идентичности (Nogueira, 2013; Page, 2021). Въпреки че расата не съществува биологично, расовата идентичност оформя нашия опит.

"Расата има значение. Расата е от значение... поради трайното расово неравенство в обществото - неравенство, което не може да бъде пренебрегнато."

- Съдия Соня Сотомайор, Върховен съд на Съединените щати

Расизмът може да бъде индивидуален и междуличностен, но също така е добре установен в институциите и системата. Статистическите данни непрекъснато показват потисничеството и неравностойното положение, пред което са изправени различните етнически групи по отношение на достъпа до здравеопазване, жилище, образование, закрила и правосъдие и заетост, както и в културното, политическо и гражданско участие (Агенция на Европейския съюз за основните права, 2018 г.), които са показатели за качествен и достоен живот в съответствие с Всеобщата декларация за правата на човека (Център на ООН за правата на човека, 1948 г.). Освен това полицейската бруталност и предразсъдъците, мотивирани от злоупотреба с власт, преобладават в Европа (Nwabuzo, 2021 г.). Следователно е изключително важно да се разширят межкултурните компетенции, подходи и обучение до антирасистка допълнителна рамка.

Да бъдеш антирасист

Bonnet (1996 г., цитиран в Woolverton & Marks, 2022 г.) определя антирасизма като когнитивна и поведенческа борба за противопоставяне, оспорване и работа за премахване на расизма на различни нива. Съгласувано, доказателствата показват, че антирасисткото поведение изисква съзнателни усилия, житейска философия на смирение и целенасочени действия в посока застъпничество за промени в политическия, икономическия и социалния живот, насочени към осигуряване на равни възможности за всички хора (Williams et al., 2022). То включва признаване на собствените привилегии, собствената власт и предразсъдъци, оценяване на индивидуалността на всяка различна група и оспорване, противопоставяне и конфронтация на действията, проявявани от системата на расова дискриминация.

През годините антирасистките теоретици са установили редица вътрешни и когнитивни стратегии, които са необходими за ангажирането на повече външни и поведенчески стратегии (Woolverton & Marks, 2022). В усилията си да разработят интегративен моделен подход за развитие на антирасистко поведение, Уулвъртън и Маркс (2022), идентифицират когнитивните, психологическите и поведенческите фактори, които съставляват антирасисткото поведение. Тук са подчертани знанията за бялата идентичност и расизма, чувството за вина, емпатията и агенцията към каузата като предиктори и медиатори на антирасисткото поведение.

Като се вземат предвид наличните рамки за антирасистко обучение, антирасистките рамки, антирасистките модели на поведение и антирасистките методологии, бяха идентифицирани три (3) групи ключови компетенции, присъщи на антирасисткото лично поведение: I) Отношения в рамките

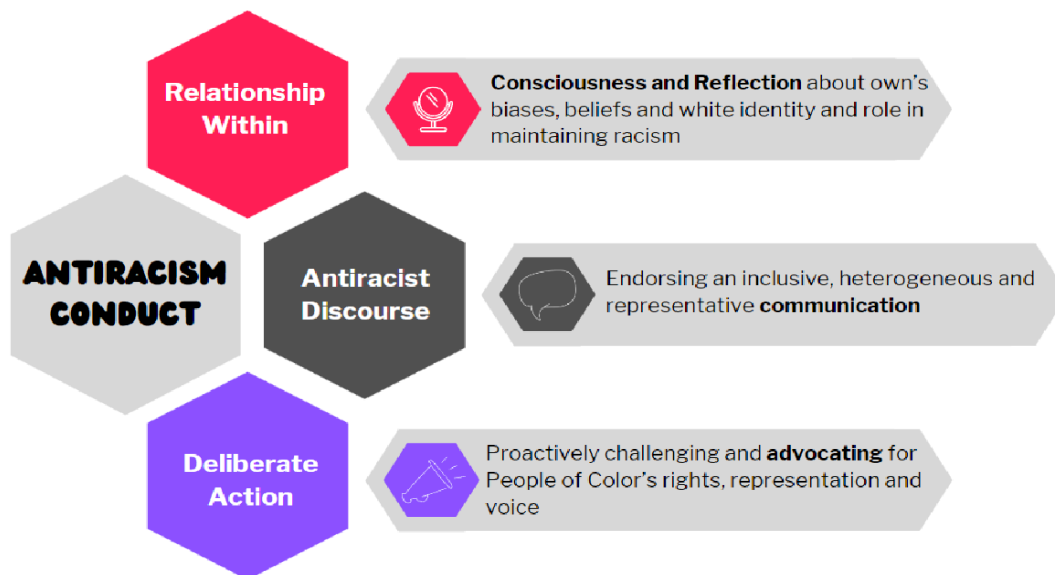

Co-funded by
the European Union

Финансира се от Европейския съюз. Изразените възгледи и мнения обаче са единствено на автора(ите) и не отразяват непременно тези на Европейския съюз или на Изпълнителната агенция за образование и култура (EACEA). Нито Европейският съюз, нито EACEA могат да бъдат държани отговорни за тях.

на; II) Антирасистко разкриване и III) Преднамерено действие (Фигура 3.).

Фигура 3. Подкластери на антирасистко поведение: Връзка в рамките на, антирасистки дискурс и съзнателно действие.

Връзка в рамките

Този набор от компетентности разглежда по-метакогнитивен подход към антирасизма, включващ когнитивни, психологически и поведенчески фактори, които както предвиждат, така и опосредстват антирасисткото поведение. Той е съсредоточен върху критичното осъзнаване и осмисляне на собствените предразсъдъци, предразсъдъци и бяла идентичност и как те са част от порочния кръг, който поддържа расизма (Osta & Vasquez, n.d.).

Знания

- **Компоненти:** Етническа социализация; властови отношения; история на расата, дискриминация и наследство от колониализма; пресичане и властови отношения; расови идентичности; бяла идентичност
- Запознат е с определението за раса (т.е. социален конструктор)
- Признава привилегиите на бялата раса
- Разбира как расизмът действа в индивидуалната, междуличностната, институционалната и структурната динамика
- признава, че расизмът е междусекторен опит
- Разбира различните форми на привилегии и динамика на властта

- Разбира влиянието на расово-етническата социализация и как тя се различава при различните етноси - Например в белите семейства най-често се използва "стратегията на егалитаризма" ("идеята, че всички сме едно щастливо семейство")
- Разпознава собствената си позиционираност, власт и привилегии, особено по отношение на собствената си расова и етническа идентичност
- Разпознава собствените си предразсъдъци, стереотипи и предразсъдъци в невербалното и вербалното поведение (т.е. езика)
- осъзнава собствената си позиция спрямо расизма

Нагласи

Компоненти: Смирение, готовност, откритост, глобално мислене

- Открит е и приема външна критика
- Мотивиран е да се справя по-добре и да научава повече
- Уважава други култури и етноси
- Изследва историята и моделите на неравнопоставеност на силите и дискриминация
- Търси разбиране на своята роля в историята на расизма (вместо да я предполага)

Умения

Компоненти: Критично мислене, метапознание, отговорност, емоционална регулация, когнитивна гъвкавост

- Ориентира се в значението, свързано с това, че е бял
- Размишлява върху собствения си опит, свързан с това да бъдеш бял (т.е. индивидуализъм)
- Извинява се и поема отговорност за грешките и микроагресията
- Редовно прави самоанализ на своите нагласи и поведение
- практикува интроспекция на своите културни предразсъдъци
- Разпитва собствените си ценности и убеждения
- Оценява други гледни точки и опит
- Умее да идентифицира културни поведения и вярвания, свързани с това да си бял
- Умее да понася чувството за вина, че е бял

- Умее да трансформира чувството за вина в мотивация за осъществяване на промяна
- Умее да възприема гледната точка на опита на цветнокожите

ВРЪЗКА В РАМКИТЕ НА НИВОТО НА ВЛАДЕЕНЕ НА ЕЗИКА	
ОСНОВНО	
Аз мога:	да призная, че не познавам темата и нямам опит с нея
	Извинявам се и се замислям за микроагресията си и липсата на расова осъзнатост
СРЕДНО	
Аз мога:	Признайте, че расата не може да бъде отделена от расизма, проблемите с властта и контрола.
	Определете кои аспекти на идентичността на превъзходството на бялата раса са вкоренени в моята култура.
НАПРЕДНАЛО	
Аз мога:	Да призная собствения си принос за утвърждаването на расизма
	да използвам чувството си за вина за антирасистки действия
	Да разпознавам собствените си привилегии и слабости

Антирасистки дискурс

Този подкълъстер се фокусира върху компетентности, които оспорват езикови и комуникативни практики, които прикриват или подхранват социалното неравенство и дискриминацията. Расисткият дискурс играе ключова роля във възпроизвеждането на системата на господство, често прикривана от идеологии и мотиви за национална идентичност. Този дискурс често се изобразява чрез използването на унижителни и потиснически словесни термини, като "жертви", "слаби", "други", "безпомощни", което прави расизма по-малко подвижен и по-течен (van Dijk, 2022). Тъй като се предава чрез езика ни, расисткият дискурс живее в нашите очаквания, в нашите отношения, в нашите избори, в медийното ни поведение и т.н.

Следователно антирасисткият дискурс е всеки подход, насочен към подкрепа на равенството и правата на човека чрез използването на езика и комуникацията. Този подкълъстер включва набор от знания, нагласи и умения, които позволяват на индивида да бъде по-свободен в предаването на ценности и убеждения, свързани с равенството, приобщаването и разнообразието.

- **Знания**
- **Компоненти:** за историята на потисничеството и съпротивата, за Движението за борба с расизма, за различните форми на расизъм (индивидуален, междуличностен, институционален, структурен, микроагресия); пресичане и властови отношения; медийна грамотност;

- разбира поддържането на расизма чрез дискурса на индивидуализма (всички сме различни) - всеки има свой опит) и универсализма (всички сме еднакви - всеки има един и същ опит)
- разбира връзката между структурния расизъм и дискурсите структури
- Осъзнава различните проявления на расистките дискурси въздействието (т.е. расовия далтонизъм)
- Осъзнава въздействието на хомогенните категории (т.е. отнасянето към ромите като цяло)
- Осъзнава приноса на медиите за засилване на расовото неравенство чрез потискане на положителната информация и насърчаване на отрицателната информация за различни етнически групи в избора на думи, метафори (напр. пристигане срещу нахлуване на бежанци) и др.
- осъзнава, че резултатите от търсенето, активността в социалните медии и препоръките за съдържание в интернет не са свободни от предразсъдъци и често са отражение на собствените пристрастия на потребителя и на потисническа система (напр. липса на представителство в медийното поле; разказвачът не е цветнокож, търси информация според собствените си убеждения...)
- Осъзнаване на влиянието на цифровите алгоритми (т.е. филтърните балони) и изкуствения интелект за затвърждаване на дискриминацията и предразсъдъците (т.е. в контекста на набирането на персонал за работа, подборане, въз основа на снимката на кандидата, само на бели кандидати)
- осъзнава липсата на представяне на цветнокожите и техния опит в дискурсите дейности (т.е. в журналистиката, в публичното говорене, в политиката, в образованието...)

Нагласи

Компоненти: смирение; откритост; съпричастност; любопитство

- Отделя време, за да седне и да изслуша различни групи
- Отворен е за учене и взаимодействие с етническото разнообразие
- Приема други гледни точки и опит и коригира своята когнитивна концептуална карта
- Желает да се учи от експертите
- Отхвърля есенциализма и погрешните твърдения за присъщите човешки различия

Co-funded by
the European Union

Финансира се от Европейския съюз. Изразените възгледи и мнения обаче са единствено на автора(ите) и не отразяват непременно тези на Европейския съюз или на Изпълнителната агенция за образование и култура (EACEA). Нито Европейският съюз, нито EACEA могат да бъдат държани отговорни за тях.

Умения

Компоненти: критично мислене; комуникационни умения; цифрови умения; когнитивна гъвкавост

- Създава възможности за изразяване на мнението на цветнокожите, като използва подходи "отдолу нагоре".
- Обсъжда расата, привилегиите на белите, идентичността на белите и расизма
- Нека лидерството да бъде в потискащите разказвачи на истории
- Използва приобщаващ език (т.е. недостатъчно развит срещу свръхексплоатиран)
- Разграничава фактите от популистки, прекалено обобщени и сензационни изображения/заглавия/заглавия и новини
- Умее да разграничава фактите от мненията
- Умее да разпознава дискурси, основани на разкази за превъзходството на бялата раса (т.е. антисемитски)
- Търси различни източници на информация
- Избира информация, предавана от цветнокожи хора
- Използва представителни образи, преживявания и текстове

Изразява и прилага историческия контекст на расизма и разбира настоящата реалност на цветнокожите общности

НИВО НА ВЛАДЕЕНЕ НА АНТИРАСИСТКО РАЗКРИВАНЕ	
ОСНОВНО	
Аз мога:	Бъдете приятелски настроени, уважителни и любезни към хора с различен произход.
	Ефективно контекстуализиране на нагласите, поведението и очакванията на потиснатите и непотиснатите групи
	Избягвам контакт с информация или с лица, за които знам, че са расистки настроени и вкоренени във властовите отношения.
	Поискайте от експертите възможност за дискусия (не за обсъждане)
СРЕДНО	
Аз мога:	Дайте приоритет на гласовете на цветнокожите.
	разглеждане на расата по начин, който не е адитивен, неутрален или нетокенизиран
	Търсене на разкази на цветнокожи хора

НАПРЕДНАЛО

Аз мога:	Изследване на предисторията на всеки текст, като ги разглеждате в социален и исторически контекст.
	Анализирайте външните отношения, които контролират създаването и използването на текста.
	Определяне на подходящи антирасистки ресурси и насочване на връстниците към антирасистки текстове, автори, книги, уебсайтове и др.
	Насърчаване на езиковата и културната хетерогенизация

Преднамерено действие

Антирасизмът изисква мислене, действие и застъпничество по начини, които оспорват расизма от микро- до макросистемите. Последният клъстер включва по-застъпнически и проактивен подход към расизма и последния набор от компетенции, които съставляват антирасисткото поведение.

Знания

Компоненти: История и теории за антирасизма; познания за конституционните права; национално законодателство; национални и международни планове за действие за предотвратяване и борба с расизма и дискриминацията; национални и международни програми и проекти за подкрепа; социално предприемачество; работа в мрежа

- Признава взаимовръзките и структурните промени, необходими за справяне с расизма и наследството на колониализма
- е наясно с разказите, които стоят зад движението срещу расизма
- Признава, че расизмът не е проблем на "вас", а на "нас".
- е наясно с това, което е необходимо за разработването на социални проекти (диагностика на нуждите, определяне на ресурсите и възможностите за финансиране)
- Наясно е какво правят местните и регионалните институции и общности за предотвратяване и борба с дискриминацията: имат ли някакви планове? Прилагат ли ги на практика?
- Познава организации, движения, автори и лица, вземащи решения, които са ангажирани и се застъпват за каузата

Нагласи

Компоненти: глобално мислене, ангажираност, отговорност, смирение

- Чувства споделена отговорност за правата на хората
- целенасочено работи за постигане на справедливост
- Чувства се отговорен за това да се ангажира и да направи нещата по-добри за обществото
- Подхожда към движението срещу расизма като към съюзник - не като към герой, нито като към лидер

Умения

Компоненти: комуникационни умения, цифрови умения, умения за метапознание, умения за решаване на проблеми; критично мислене;

- държи политиките и институциите отговорни
- Умее да идентифицира несъгласия и несъответствия между законодателство, политики, национални планове и данни
- Знае как да се свързва с подкрепящи мрежи и да ги поддържа
- разпитва за настоящите политики и практики, които възпроизвеждат и поддържат неравностойни възможности

Изразява загриженост относно практики, основани на расови предразсъдъци

- Участва в ръководна група или комитет
- работи по въпроси, свързани с раса, етническа принадлежност, дискриминация и/или сегрегация
- Знае как да изпълнява социални проекти (диагностика на нуждите, определяне на ресурсите и възможностите за финансиране)
- Поема рискове, като призовава за индивидуален, междуличностен и институционален расизъм
- се изправя срещу неудобни или срамни теми, свързани с расата
- Подкрепя противопоставянето на системата срещу навигирането в нея
- Разпитва политическите и системните практики и тяхната роля за затвърждаване на неравностойното положение
- Представя обосновани и обмислени антирасистки аргументи, основани на доказателства
- Отделя време, за да признае представителството на разнообразието в органите и институциите за вземане на решения
- Обръща обществено внимание на проблемите на неравнопоставеността и несправедливостта
- Участва в разговори/митинги/протести срещу несправедливостта

НИВО НА ВЛАДЕЕНЕ НА ПРЕДНАМЕРЕНО ДЕЙСТВИЕ	
ОСНОВНО	
Аз мога:	Знайте кой от властимащите работи срещу и в посока на расовата несправедливост, както и за движения, НПО, автори и др.
	Търсене на статистически данни относно равните права и възможности в подходящи източници.
	да изразя изненадата или несъгласието си с расистки коментари
СРЕДНО	

Аз мога:	Свързвам се с кауза и цел, свързани с равните права и антирасизма.
	да посочвам несправедливостта и расизма, когато ги виждам извън моите междуличностни отношения.
	Да използвам собствените си привилегии, за да повлияя на други бели хора
НАПРЕДНАЛО	
Аз мога:	Разработване на проекти, насочени към повишаване на осведомеността за расизма и дискриминацията и към насърчаване на равните права и възможности за цветнокожите.
	Изграждане на доверие, взаимоотношения и мрежи, които могат да доведат до промяна в по-голям мащаб.

VII. Заключениея

Познаването на различните дефиниции и принципите, които трябва да се спазват в тази област, помага да се разбере как функционират различните общества и идеологии, което позволява да се изгради по-разбираща от различни култури личност. Използването на националните гледни точки, които консорциумът събра по време на теренното и документалното проучване, както и препоръките за всяка страна, помага да се постави гледна точка за това как различните страни имат различни нужди и проблеми по отношение на межкултурната материя, което служи като насоки за възпроизвеждане в други страни. Разбирането на различните измерения на идентичността, които съществуват, подчертава необходимостта от чувствителност към различните гледни точки. Ядрото на рамката, работата и фокусирането върху межкултурните компетентности, очертава ключовите умения, които са необходими, влизайки в съгласие с раздела за антирасистско поведение и възможностите за учене, които той предлага.

Авторите и теоретичите единодушно смятат, че част от антирасистското поведение е способността за вътрешна рефлексия и способността за екстернализация на вътрешните убеждения и ценности в застъпничеството за правата на човека. Антирасисткият дискурс играе решаваща роля по този път към оспорване на структурния расизъм, тъй като езикът и етническата социализация имат съществен принос за начина, по който възприемаме себе си, другите и заобикалящия ни свят. Доминиращите расистки разкази, съчетани с радикализирани структури и диференцирани резултати по расов признак, ни карат да вярваме, че цветнокожите са по-нисши от белите, създавайки и поддържайки потиснически и вредни асоциации (Osta & Vasquez, n.d.) Следователно е от решаващо значение да възприемем антирасисткия дискурс в ежедневните си съзнателни и целенасочени усилия за приобщаване и разнообразие.

Във форматите на заключението, един межкултурен подход за борба с расизма и предразсъдъците трябва да се занимава с властовите отношения, които ги подхранват. Като индивиди, движещи се в една постоянно взаимодействаща си система, ние увековечаваме расизма, като не признаваме и отричаме различията (т.е. расовия опит), като пасивно приемаме и не поставяме под въпрос културата на превъзходство на бялата идентичност и като не проявяваме активност към предизвикателството на порочната система.

В обобщение, тази рамка служи като ценен ресурс за тези, които се ориентират в сложността на межкултурните взаимодействия. Разделите, включени в тази рамка за компетентност, предлагат поглед върху сложността на културните взаимодействия и акценти върху набора от умения, които са

нужни, за да бъде човек в по-голяма степен межкултурен в ежедневието си. Докато съществува неравенството, различията ще преобладават, а преживяванията на цветнокожите ще се засилват. Нека всички ние бъдем активни участници в тази борба.

VIII. Източници

Council of Europe, *White Paper on Intercultural Dialogue “Living Together as Equals in Dignity”*, May 2008 https://www.coe.int/t/dg4/intercultural/source/white%20paper_final_revised_en.pdf

IGI Global, *What is Interculturality*, 2021

<https://www.igi-global.com/dictionary/interculturally-relevant-pedagogy/15239#:~:text=The%20word%20interculturality%20refers%20to,%2C%20or%20nationality%2C%20among%20others.>

Ombudsman’s Office (Commissioner for Administration and Human Rights Office), *Cyprus Antiracism Code* 2017, <http://naos.risbo.org/wp-content/uploads/2017/04/Cyprus-antiracism-code.pdf>

Markou G., *Multicultural Approaches and Intercultural Education Teacher Training*. Athens: General Secretariat for Popular Education, 1998

Karava Zacharoula & Charalampous Constantia, *Intercultural Education: Pedagogical Actions and Social Interaction of Children with Immigrant Biography in Cyprus*, April 2022, https://www.researchgate.net/publication/359843572_Intercultural_Education_Pedagogical_Actions_and_Social_Interaction_of_Children_with_Immigrant_Biography_in_Cyprus

CODECA Report from the Center for Social Cohesion, Development and Care (CODECA) for the “Building Structures for intercultural integration in Cyprus” project, April 2022, <https://rm.coe.int/cyprus-baseline-assessment-integration-policies/1680a77b35>

ECRI, *Report on Cyprus (sixth monitoring cycle)*, March 2023, <https://rm.coe.int/ecri-6th-report-on-cyprus/1680aa6876>

Cyprus Ministry of Education, Sport and Youth, *Annual Report (English)*, 2021, https://archeia.moec.gov.cy/mc/605/annual_report_2021_en.pdf

Balmores-Paulino, R. S. (2020). Prejudice. In V. Zeigler-Hill & T. K. Shackelford (Eds.), *Encyclopaedia of Personality and Individual Differences* (pp. 4005–4008). Springer International Publishing. https://doi.org/10.1007/978-3-319-24612-3_1889

Bennett, J. M. (2009). Cultivating Intercultural Competence. In D. K. Deardorff (Ed.), *The Sage handbook of intercultural competence*. Sage.

Bennett, M. J. (n.d.). Intercultural Communication. *IDRInstitute*. Retrieved 4 January 2024, from <https://www.idrinstitute.org/resources/intercultural-communication/>

Bennett, M. J. (2004). Becoming interculturally competent. In *Toward multiculturalism: A reader in multicultural education*.

Bennett, M. J. (2017). Developmental Model of Intercultural Sensitivity. In Y. Y. Kim (Ed.), *The International Encyclopedia of Intercultural Communication* (1st ed., pp. 1-10). Wiley. <https://doi.org/10.1002/9781118783665.ieicc0182>

Braslauskas, J. (2021). DEVELOPING INTERCULTURAL COMPETENCES AND CREATIVITY: THE FOUNDATION FOR SUCCESSFUL INTERCULTURAL COMMUNICATION. *Creativity Studies*, 14(1), 197-217. <https://doi.org/10.3846/cs.2021.14583>

Caldararu, A., Clements, J., Gayle, R., Hamer, C., Varvos, M. M., & Sutankayo, L. (2021). *Improving Intercultural Competence*. <https://openeducationalberta.ca/settlement/chapter/improving-intercultural-competence/>

Chen, H., & Hu, B. (2023). On the intercultural sensitivity of university students in multicultural regions: A case study in Macao. *Frontiers in Psychology*, 14, 1090775. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2023.1090775>

Haddad, A. M., Doherty, R. F., & Purtilo, R. B. (2019). *Health professional and patient interaction* (Ninth edition). Elsevier.

Jensen, I. (2018). *Grundbog i Kulturforståelse* (3.). Samfundslitteratur.

Laal, M. (2012). Benefits of Lifelong Learning. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 46, 4268-4272. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2012.06.239>

Lifelong learning. (2024, January 3). <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/lifelong-learning>

Nolan, E., Héliot, Y., & Rienties, B. (2022). Encouraging Intercultural Interaction by Cultural Specific Learning Design. *Journal of Studies in International Education*, 102831532211450. <https://doi.org/10.1177/10283153221145083>

Publisher, A. removed at request of original. (2016). 8.4 *Intercultural Communication Competence*. <https://open.lib.umn.edu/communication/chapter/8-4-intercultural-communication-competence/>

Sammen mod racisme i Danmark | Mellempfolkeligt Samvirke. (2022). <https://www.ms.dk/publikationer/sammen-mod-racisme-i-danmark>

Финансира се от Европейския съюз. Изразените възгледи и мнения обаче са единствено на автора(ите) и не отразяват непременно тези на Европейския съюз или на Изпълнителната агенция за образование и култура (EACEA). Нито Европейският съюз, нито EACEA могат да бъдат държани отговорни за тях.

Smelser, N. J., & Baltes, P. B. (Eds.). (2001). *International encyclopedia of the social & behavioral sciences* (1st ed). Elsevier.

Spencer-Oatey, H., & Franklin, P. (2014). Intercultural Interaction. In C. A. Chapelle (Ed.), *The Encyclopedia of Applied Linguistics* (1st ed., pp. 1–6). Wiley.
<https://doi.org/10.1002/9781405198431.wbeal1446>

UNESCO Institute for Lifelong Learning | Institute for Lifelong Learning. (n.d.). Retrieved 5 January 2024, from <https://www.uil.unesco.org/en>

Voci, A. (2014). Negative Stereotypes. In A. C. Michalos (Ed.), *Encyclopedia of Quality of Life and Well-Being Research* (pp. 4308–4310). Springer Netherlands.
https://doi.org/10.1007/978-94-007-0753-5_1926

Wiersma-Mosley, J. D., Banton, C., Klein, T., & Hart, S. (2023). Intercultural Competence and Anti-Racism among College Students. *Currents: Journal of Diversity Scholarship for Social Change*, 3(1). <https://doi.org/10.3998/currents.3846>

Aldana, A., Bañales, J., & Richards-Schuster, K. (2019). Youth anti-racist engagement: Conceptualization, development, and validation of an anti-racist action scale. *Adolescent Research Review*, 4(4), 369–381. <https://doi.org/10.1007/s40894-019-00113-1>

DiAngelo, R.J. (2010). *Why can't we all just be individuals? Countering the discourse of individualism in anti-racist education*. *InterActions: UCLA Journal of Education and Information Studies*, 6(1). <https://doi.org/10.5070/D461000670>

European Union Agency for Fundamental Rights (2018). *Second European union minorities and discrimination survey: Being black in the EU*. Publications Office for the European Union. Luxembourg.
https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/fra-2018-being-black-in-the-eu_en.pdf

Hanover Research (2020). *From culturally competent to anti-racist: Types and impacts of race-related trainings*. <https://shorturl.at/fmoET>

Laughter, J., & Hurst, H. (2022). Critical Antiracist Discourse Analysis (CARDA). *Urban Education*, 1-25.
<https://doi.org/10.1177/00420859221097029>

Nogueira, S.G. (2013). Ideology of White racial supremacy: Colonization and de-colonization processes. *Psicologia & Sociologia*, 25, 23-32.
<https://doi.org/10.1590/S0102-71822013000500004>

Office of the United Nation High Commissioner for Human Rights (OHCHR) & United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (UNESCO) (2003). *Dimensions of racism*. Paris.
<https://www.ohchr.org/sites/default/files/Documents/Publications/DimensionsRacismen.pdf>

Co-funded by
the European Union

Финансира се от Европейския съюз. Изразените възгледи и мнения обаче са единствено на автора(ите) и не отразяват непременно тези на Европейския съюз или на Изпълнителната агенция за образование и култура (EACEA). Нито Европейският съюз, нито EACEA могат да бъдат държани отговорни за тях.

- Osta, K., & Vasquez, H. (n.d.). *Implicit bias and structural inequity*. National Equity Project. <https://www.nationalequityproject.org/frameworks/implicit-bias-structural-racialization>
- Nwabuzo, O. (2021). *The sharp edge of violence: Police brutality and community resistance of radicalised groups*. European Network Against Racism. Brussels. https://www.enar-eu.org/wp-content/uploads/enar_report_-_the_sharp_edge_of_violence-2.pdf
- Page, C. (2021). *Interculturalizing the curriculum*. Kwantlen Polytechnic University. <https://kpu.pressbooks.pub/interculturalizingcurriculum/>
- Toraif, N., Augsberger, A., Young, A., Murillo, H., Bautista, R., Garcia, S., Martinez, L.S., & Barnett, K.G. (2021). How to be an antiracist: Youth of color's critical perspectives on antiracism in a youth participatory action research context. *Journal of Adolescent Research*, 36(5), 467-500. <https://doi.org/10.1177/07435584211028224>
- van Dijk, T.A. (2022). Critical discourse analysis. In P. Gee & M. Handford (Eds.) *Handbook of Discourse Analysis* (pp. 455-485). Routledge.
- United Nation Centre for Human Rights (1948). *Universal Declaration of Human Rights*. <https://www.un.org/en/about-us/universal-declaration-of-human-rights>
- Williams, M.T., Faber, S.C., & Duniya, C. (2022). Being an anti-racist clinician. *the Cognitive Behavior*, 15(e19). <https://doi.org/10.1017/S1754470X22000162>
- Woolverton, G.A., & Marks, A.K. (2022). An integrative model for the development of anti-racist behavior in white adolescents. *Journal of Adolescent Research*, 1-33. <https://doi.org/10.1177/07435584221091492>

